

Úvodní stránka>Rodinné věci a dědictví>Rodičovská zodpovědnost – právo péče o dítě, právo na styk s dítětem

Upozorňujeme, že výchozí [PL](#) verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.

Swipe to change

[polština](#)

Rodičovská zodpovědnost – právo péče o dítě, právo na styk s dítětem

Polsko

1 Co znamená pojem „rodičovská odpovědnost“ v praxi? Jaká jsou práva a povinnosti osoby s rodičovskou odpovědností?

Rodičovská odpovědnost zahrnuje zejména povinnost a právo rodičů pečovat o osobu a majetek dítěte a vychovávat dítě s náležitým ohledem na důstojnost a práva dítěte (§ 95 odst. 1 zákona o rodině a opatrovnictví).

2 Kdo obvykle nese rodičovskou odpovědnost vůči nezletilému?

Rodičovskou odpovědnost vůči dítěti nesou oba rodiče. Pokud jeden z rodičů zemřel nebo nemá plnou způsobilost k právním úkonům, je nositelem rodičovské odpovědnosti druhý rodič. Totéž platí v případě, kdy byl některý z rodičů zbaven rodičovské odpovědnosti nebo kdy byl výkon jeho rodičovské odpovědnosti pozastaven.

Rodičovská odpovědnost rodiče může být rovněž omezena rozhodnutím soudu. V takovém případě je druhý rodič oprávněn vykonávat rodičovskou odpovědnost vůči dítěti sám v rozsahu stanoveném rozhodnutím soudu.

3 Pokud rodiče nejsou způsobilí nebo si nepřejí nést rodičovskou odpovědnost vůči svým dětem, je možné místo nich jmenovat jinou osobu?

Nejsou-li rodiče způsobilí vykonávat rodičovskou odpovědnost, mohou podat opatrovnickému soudu (*sąd opiekuńczy*) nebo jinému orgánu veřejné správy návrh na umístění dítěte do pěstounské péče (*piecza zastępcza*). V mimořádně naléhavých případech může být dítě na žádost rodičů či s jejich souhlasem svěřeno do péče pěstounské rodině na základě dohody mezi hejtmánem daného okresu (*starosta*) a pěstounskou rodinou nebo provozovateli dětského domova rodinného typu (*rodzinny dom dziecka*).

Pokud si rodiče nepřejí nést rodičovskou odpovědnost vůči dítěti, mohou souhlasit s jeho osvojením (*przysposobienie*). Podle polského práva existují tři formy osvojení: úplné, úplné nezrušitelné (tzv. celkové) a neúplné.

Pokud by rodiče řádně vykonávající rodičovskou odpovědnost ohrozili zájem dítěte, může být jejich rodičovská odpovědnost omezena rozhodnutím opatrovnického soudu a dítě může být umístěno do pěstounské rodiny, dětského domova rodinného typu, institucionální pěstounské péče, pečovatelsko-léčebného zařízení, ošetřovatelsko-léčebného zařízení nebo rehabilitačního zařízení.

4 Jestliže jsou rodiče rozvedeni nebo žijí odděleně, jak se stanoví rodičovská odpovědnost pro budoucnost?

Spolu s vynesením rozhodnutí o rozvodu manželství, rozluce nebo zrušení manželství musí polský soud vyřešit i otázku rodičovské odpovědnosti vůči dítěti, ledaže v konkrétním případě není s ohledem na rodičovskou odpovědnost příslušný. Při řešení rodičovské odpovědnosti může polský soud přihlídnout k písemné dohodě manželů o způsobu výkonu rodičovské odpovědnosti, je-li tato dohoda v nejlepším zájmu dítěte.

Pokud se rodiče nedohodnou, může soud s ohledem na právo dítěte na to, aby bylo vychováno oběma rodiči:

rozhodnout o společném výkonu rodičovské odpovědnosti;

svěřit rodičovskou odpovědnost jednomu rodiči a omezit rodičovskou odpovědnost druhého rodiče na konkrétní povinnosti a práva vůči dítěti.

Vyžaduje-li to nejlepší zájem dítěte, může opatrovnický soud změnit rozhodnutí o rodičovské odpovědnosti a způsobu jeho výkonu obsažené v rozsudku o rozvodu, rozluce nebo zrušení manželství (§ 106 zákona o rodině a opatrovnictví).

5 Jestliže se rodiče dohodnou na otázkách rodičovské odpovědnosti, jaké náležitosti musí splnit, aby tato dohoda byla právně závazná?

Podobu dohody manželů zákon nestanoví. Je přitom třeba uvést, že dohoda rodičů o způsobu výkonu rodičovské odpovědnosti nemá právní účinek a lze ji považovat pouze za základ rozhodnutí soudu v tomto ohledu. Tato dohoda může být uzavřena také formou mediace. V tom případě má dohoda písemnou podobu a podepisují ji oba rodiče i mediátor. Aby byla dohoda právně závazná, musí ji potvrdit soud.

6 Jestliže se rodiče nedohodnou o otázkách rodičovské odpovědnosti, jaké jsou alternativní prostředky pro vyřešení sporu bez účasti soudu?

Rodičům může být nápomocen mediátor. Mediační služby jsou poskytovány na základě smlouvy o provedení mediace nebo soudního rozhodnutí, které rodiče odkazuje na mediaci. Dohoda může být uzavřena rovněž na základě souhlasu rodiče s mediací, pokud o mediaci požádal druhý rodič. Smír uzavřený před mediátorem má však právní sílu soudního smíru až po jeho schválení soudem.

7 Jestliže se rodiče obrátí na soud, o jakých otázkách týkajících se nezletilého může soud rozhodnout?

Rodiče se mohou obrátit na polský opatrovnický soud, pokud jde o různé otázky týkající se rodičovské odpovědnosti vůči dítěti, jako je například:

způsob výkonu rodičovské odpovědnosti a práva na styk s dítětem v případě společné rodičovské odpovědnosti rodičů, kteří žijí odděleně;

řešení sporu týkajícího se podstatných záležitostí ve vztahu k dítěti v případě, že rodiče nejsou schopni se na řešení těchto záležitostí dohodnout, včetně určení místa bydliště dítěte, výběru školy, výběru jména a příjmení, rozhodnutí o lékařském ošetření, cestě do zahraničí atd.;

právní úkony mezi dítětem a rodičem, pokud tyto právní úkony přesahují běžnou správu majetku dítěte.

8 Jestliže soud rozhodne o svěření dítěte do péče výlučně jednomu z rodičů, znamená to, že tento rodič může rozhodovat o všem, co se tohoto dítěte týká, aniž by to musel konzultovat s druhým rodičem?

Ano. V situaci, kdy soud svěří dítě do péče pouze jednomu rodiči, může tento rodič bez konzultace a domluvy s druhým rodičem sám rozhodovat ve všech věcech týkajících se dítěte.

Opatrovnický soud může rodiče zbavit rodičovské odpovědnosti v případě, kdy rodičovská odpovědnost nemůže být vykonávána z důvodu trvalé překážky, pokud rodič rodičovské odpovědnosti zneužívá nebo hrubě zanedbává svoje povinnosti vůči dítěti.

9 Jestliže soud rozhodne o společné péči rodičů, co to v praxi znamená?

Svěření dítěte do společné péče oběma rodičům znamená, že mohou a musí vykonávat vůči dítěti stejná práva a povinnosti. To mimo jiné znamená, že důležité záležitosti týkající se dítěte řeší rodiče společně, nebo pokud nejsou schopni dospět k dohodě, opatrovnický soud.

10 Na jaký soud nebo úřad je třeba se obrátit s žalobou přiznání o rodičovské odpovědnosti? Jaké náležitosti je nutno dodržet a jaké dokumenty je třeba předložit?

Věci rodičovské odpovědnosti projednávají oddělení pro rodinu a nezletilé u okresních soudů (*sądy rejonowe*) (opatrovnické soudy), které jsou příslušné podle místa bydliště dítěte. Není-li takového základu, je příslušný okresní soud pro hlavní město Varšavu.

Návrh je třeba podat spolu s rodným listem dítěte, oddacím listem rodičů (pokud uzavřeli manželství), jinými dokumenty k doložení návrhu, jako jsou lékařská potvrzení, školní vysvědčení, pedagogické hodnocení či kopie dřívějších rozhodnutí jiných soudů ohledně rodičovské odpovědnosti.

11 Jaké řízení se v těchto případech používá? Existuje zrychlené řízení?

Věci rodičovské odpovědnosti jsou projednávány v tzv. nesporném řízení, které je méně formální než sporné řízení.

Na návrh některého účastníka řízení může navíc opatrovnický soud nařídit ochranné opatření (*zabezpieczenie*) způsobem, který za daných okolností pokládá za vhodný. Rozhodnutí v tomto ohledu se stávají účinnými a vykonatelnými po vynesení.

12 Mohu získat právní pomoc na pokrytí nákladů řízení?

Účastníci řízení o rodičovské odpovědnosti hradí poplatky a výdaje stanovené v zákoně o soudních nákladech v občanských věcech. Podle čl. 102 § 1 zákona však může kterýkoli účastník soudního řízení požádat o osvobození od soudních nákladů podáním prohlášení, že není schopen tyto náklady uhradit bez újmy na nezbytné obživě sebe a své rodiny. K žádosti o osvobození od soudních nákladů je nutno přiložit prohlášení o rodinném stavu žadatele, jeho majetku, příjmech a zdrojích obživy. Účastník řízení může být soudem částečně osvobozen od soudních nákladů v případě, kdy je schopen uhradit pouze část těchto nákladů (čl. 101 § 1).

13 Je možno se odvolat proti rozhodnutí ve věci rodičovské odpovědnosti?

Ano, proti každému rozhodnutí se lze odvolat k soudu vyššího stupně. V případě zajišťovacích či ochranných opatření se opravný prostředek podává u soudu téhož stupně. Proti meritorním rozhodnutím o rodičovské odpovědnosti vydaným okresním soudem (*sądy rejonowe*) se odvolává k soudu krajskému (*sąd okręgowy*). Proti rozhodnutím o rodičovské odpovědnosti vydaným krajským soudem v řízeních o rozvodu manželství, rozluce nebo zrušení manželství se odvolává k odvolacímu soudu (*sąd apelacyjny*).

14 V určitých případech může být nezbytné obrátit se na soud, aby rozhodnutí ohledně rodičovské odpovědnosti vymohl. Jaký postup se v těchto případech použije?

Orgánem zajišťujícím výkon rozhodnutí v případech vydání dítěte je soudní kurátor (*kurator sądowy*). Není-li vykonáno rozhodnutí soudu, kterým se nařizuje navrácení dítěte, měla by osoba oprávněná převzít dítě požádat soud, který toto rozhodnutí vydal, aby soudnímu kurátorovi vydal pokyn k nucenému odebrání dítěte. Není-li známo místo pobytu osoby, které se rodičovská odpovědnost týká, soud provede šetření za účelem zjištění jejího místa pobytu. Pokyn soudnímu kurátorovi vydává soud v podobě usnesení, jež může být vyneseno na neveřejném jednání. Proti usnesení nelze podat opravný prostředek. Soudní kurátor stanoví datum odebrání dítěte a vyrozumí oprávněnou osobu. Soudní kurátor může dítě odebrat kterékoli osobě, u které dítě pobývá. Za tímto účelem může soudní kurátor požádat o asistenci policistů, psychologů atd.

Jiný postup stanoví občanský soudní řád s ohledem na rozhodnutí o styku s dítětem. V tomto případě opatrovnický soud na návrh osoby, která má právo na styk s dítětem, pohrozí osobě, které je dítě svěřeno do péče a která neplní povinnosti vyplývající z rozhodnutí nebo smíru ve věci styku s dítětem, nařízením úhrady určené peněžní částky osobě, která má právo na styk s dítětem, za každé takové porušení povinnosti. Pokud osoba, která má právo na styk s dítětem, nebo osoba, které je styk zakázán, poruší povinnosti uložené rozhodnutím, opatrovnický soud ji pohrozí nařízením úhrady určené peněžní částky osobě, které je dítě svěřeno do péče. Pokud osoba, které opatrovnický soud pohrozil nařízením úhrady určené peněžní částky, ani nadále neplní svou povinnost, nařídí jí opatrovnický soud uhradit příslušnou peněžní částku, kterou soud stanoví podle počtu porušení povinností.

K výše uvedenému návrhu musí být přiložen opis vykonatelného rozhodnutí nebo smíru ve věci styku s dítětem.

15 Co bych měl učinit, aby bylo rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, které bylo vydáno soudem v jiném členském státě, uznáno a vykonáno v tomto členském státě?

Příslušnými použitelnými ustanoveními jsou ustanovení kapitoly III nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti. V zásadě jsou tato rozhodnutí uznávána a vykonávána bez nutnosti dalších řízení. Návrh na uznání nebo výkon rozhodnutí je nicméně možné podat u krajského soudu. Krajský soud je příslušný rovněž pro posouzení návrhu na prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí. V obou případech musí žádost či návrh splňovat kritéria procesní písemnosti, což znamená, že je nutné uvést konkrétně požadavek, skutečnosti, které jej odůvodňují, a to, zda se strany pokusily o mediaci.

16 Na který soud v tomto členském státě bych se měl obrátit, chci-li napadnout uznání a výkon rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, které bylo vydáno soudem v jiném členském státě? Jaký postup se v těchto případech použije?

Rozhodnutí cizích soudů vydaná v občanských věcech jsou uznávána ze zákona, nenastanou-li překážky stanovené v občanském soudním řádu.

Návrh na uznání rozhodnutí soudu cizího státu nebo návrh napadající takové rozhodnutí může podat kterákoliv osoba s oprávněným zájmem. K návrhu na uznání rozhodnutí soudu cizího státu je třeba přiložit

úřední kopii rozhodnutí,

dokument potvrzující, že rozhodnutí je pravomocné, pokud tato skutečnost nevyplývá z jeho obsahu,

ověřený překlad do polštiny.

K návrhu napadajícímu uznání rozhodnutí je třeba přiložit úřední kopii rozhodnutí spolu s ověřeným překladem do polštiny.

Návrh posoudí krajský soud, který by byl místně příslušný pro posouzení věci řešené rozhodnutím soudu cizího státu nebo v jehož kraji se nachází místně příslušný okresní soud, a není-li takový soud, u krajského soudu ve Varšavě (*Sąd Okręgowy w Warszawie*).

Proti usnesení krajského soudu ve věci uznání lze podat opravný prostředek (*zażalenie*) a proti usnesení odvolacího soudu pak kasační stížnost (*skarga kasacyjna*). Lze také požádat o obnovení řízení, které bylo ukončeno pravomocným rozhodnutím ve věci uznání, a o prohlášení pravomocného rozhodnutí vydaného v této věci za protiprávní.

Pokud jde o výkon rozhodnutí cizího soudu, je vzhledem k různým postupům v závislosti na typu řízení vhodné předem kontaktovat ústřední orgán a informovat se tom, jak postupovat.

17 Jaké právo použije soud v řízení o rodičovské zodpovědnosti, jestliže dítě nebo strany nežijí v tomto členském státě nebo mají různou státní příslušnost?

Použitelné právo ve věcech rodičovské odpovědnosti a práva na styk s dítětem je stanoveno v Haagské úmluvě ze dne 19. října 1996 o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí a ve dvoustranných dohodách, jichž je Polsko smluvní stranou. Není-li použitelný žádný u uvedených nástrojů, použijí se ustanovení zákona ze dne 4. února 2011 o mezinárodním právu soukromém. Dojde-li ke změně obvyklého pobytu dítěte na pobyt v zemi, která není stranou výše uvedené úmluvy, řídí se od okamžiku této změny podmínky použití prostředků přijatých v zemi předchozího obvyklého pobytu dítěte právem nové země.

Tyto internetové stránky jsou součástí portálu [Vaše Evropa](#).

Velice uvítáme jakoukoli [zpětnou vazbu](#) ohledně užitečnosti poskytnutých informací.

This webpage is part of an EU quality network

Poslední aktualizace: 03/04/2023

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.